

3.3. Моделдештирүү (бир эле объект моделдештирүүдө ар кайсы региондордо ар кандай ролдо).

3.4. Социалдык долбоорлор (коомдук иш-мердүүлүккө керектүү, пайдалуу долбоорлорду түзүү региондор менен бирдикте иш альта баруу).

Демек, коомдун өнүгүшүндө коммуникациялык факторлор негизги ролго ээ (телекоммуникация каражаттары адамдардын арасында байланышууда жаңы мүмкүнчүлүктөрдү ачты): билим алуунун сапатын жогорулатууга көмөк көрсөтөт; маалымат мейкиндигинин ар тараптан ачыктыгы [7].

Белгилуу, дидактика-окутуу жана билим берүүнүн мыйзам ченемдүүлүктөрүн теориялык негизде изилдөөчү илим. Окутууда окуучулар жана студенттер системалык түрдө илимий билим, ык, усул, машыгууларга белгилүү бекем ыраттуулук менен ээ болуусун талан кылат [3].

Ушундан улам студенттерди, окуучуларды окутууда педагогдон кеп жылдык тажрыйбаны, методикалык камсыздыкты жана жоопкерчиликти талап кылат. Окутуунун бардык этаптарында интеллектуалдык потенциалын жогорулатууга, активдүүлүккө үйрөтүү өз алдынча ишмердуулугун, билгичтигин жана көндүмдөрүн арпыруу маселелерине көңүл буруу өтө зарылчылыкта турат [4].

Ан-сезимдуулук менен өздөштүрүлгөн билим, усул, ык, билгичтикти, көндүмдөрдү жана ишмердуулуктун маанисин толук жана туура түшүнүүнү талап кылат, мында түшүнүк инсандын терең ишенимине айланат.

А.В. Хуторский электрондук окуу куралынын ар бир бөлүнгөн блогунун мазмуну тууралуу кеңири берген [5]:

- "Бөлүгү же тема фундаменталдуу билим берүү долбоорунун тегерегинде топтолгон окуу материалдын мазмуну;

- берилген тема ар кандай типтеги жана коюлган кеңгелүү түйүндөрүнүн кептугу: илимий чечимдер жана чечилбеген көйгөйлөр, окуу, уюштуруучу, техникалык ж.б.;

- окуучулар үчүн ар түрдүү типтеги тапшырмалар жана кенгулер;

- бөлүктү үйрөнүүдө ишке ашырылуучу сураолордун тегерегинде алып баруучу;

- сабактын программасын бөлүк боюнча индивидуалдык түзүүчүлөр;

- түйүндүү көйгөйлөр боюнча жеке чыгармачылык жыйынтыктарды түзүүгө багытталгандыгы;

- өзүнүн иштерин аналог менен коюштуруу;

- билим берүү стандартын өздөштүрүү;

- индивидуалдык жана жамааттык чыгармачылык ишттерди аткаруу;

- ишмердүүлүктү жана алынган жыйынтыктарды анализдөө;

- аткарылган ишти өздүк баалоо.

Жогоруда айтылгандарды утурап, автор ар бир блокту бөлүктөрүнөн, электрондук окуу куралдарынын варианттуулугу, алардын иш жараянында ж.б. талаптуулуктун толуктуулугун көрсөтөт.

Окуучу көргөзмөлүү элестүү ой жүгүртүүдөн көргөзмөлүү, кыймыл аракеттүү ой жүгүртүүгө, андан абстрактуу ой жүгүртүүгө өтөт. Предмет же кубулуш жөнүндөгү окуучунун түшүнүгүн пайда кы-

лат. Бул түшүнүк предметтер менен кубулуштардын, окуучунун турмуштук тажрыйбасы менен жаңы кабыл алган билимдин ортосундагы байланыштын калыптануусу [3].

Окутуунун технологияларынын кептугуне карабастан: дидактикалык, компьютердик, көйгөйлүк, модулдук ж.б. - аддыкты педагогикалык функцияларды ишке ашыруу окутуунун көз алдында калат. Учурдагы технологияларды окуу-тарбиялык жараянга жайылтууда окутуучу консультанттын, кеңешчинин, тарбиячынын функцияларын өздөштүрө берет. Бул алардан атайын психологиялык-педагогикалык даярдыктарды талап кылат, анткени билим берүүнүн профессионалдык ишмердүүлүгүндө атайын предметтик билимдер гана эмес, ошондой эле учурдагы педагогика жана психология, окутуунун жана тарбиялоонун технологияларын билуу ишке ашырылат. Бул базада педагогикалык инновацияларды ишке ашыруу жана кабыл алуу баалоого даярдыктар калыптанат [6].

Өткөн кылымдын 50-жылдарыша чейин советтик педагогикада билим беруу практикалык ишмердүүлүк үчүн керек катары билимдин, билгичтиктин жана көндүмдүктүн көптүгү катары, ал эми 60-жылдары бул ишмердуулуктун жыйынтыгы жана жараяны катары каралган.

Билим беруу - бул окутуу системасы, социалдаштыруу жана енукутуруу, адамзаттын объективдуу тажрыйбасындагы элементтердин системасын өздөштүрүүгө багытталат, ал тандаган адистиктеги ишмердүүлүктө практикада аткарылышы жана коомдо индивиддин кандайдыр бир денгээлде өнүгүшүнүн кабыл алынышында жемиштүү аткарылышы [7].

Дистанттык окутууда издөөчү машиналарды колдонуу эң жакшы жетишүү мүмкүнчүлүктөрүн ачат. Заманбап издөөчү машиналар өзүндө миллиардаган документтерди жандандырат-бул абдан кептеген маалыматтык базаларга ээ, биздин астыбызга коюлган маселе аларды окутуу жараянында пайдалануу. Анда Google дүйнөдө алып баруучу издөөчү система, окуу адабияттарын табуу үчүн издөөчү утилит женунде кабардады. Утилит атын Google Scholar өзү жаңы издөөчү платформаны көрсөтөт, колдонуучуларга ал ар кандай макалаларда, тезистерде, китептерде, техникалык отчеттордо жана документтерде окуу материалдары боюнча издеену ишке ашырууга шарт түзөт. Scholar платформасы окутуучу жана окуучулар, окуу адабияттар, басмалар, библиотекалар үчүн утилит баасы болуп эсептелет.

Google Print кагаз китептерин санариптик кылуу боюнча жаңы долбоорду ачты. Библиотечалык фонддун туйуну катары Мичиган, Гарвард, Стэнфорд,

Оксфорд университеттеринин жана Задик Нью-Йорк библиотечаларынын китеп сактоочу жайынын курамыш сканирлөөнү түзөт. Print. Google.com дареги боюнча кирүү кептеген сандагы коммерциялык ж.б. сайттардан обочолонуп өзүнүн бурчун таба алды.

Маалыматтык коом-билим берүү үчүн, Интернет-ресурстарга кайрылууда жаңы шарттарды түзүү окутууга чоң мүмкүнчүлүктөрдү ачып, алардын алдында жаңы көйгөйлүү маселелерди коюуда. Бул жерден эң негиздүүсү методикалык системаны түзүү,

дидактикалык иштеп чыгуулар, андан ар бир окутуучуга учурдагы маалымат технологиялар-Интернетти пайдалануу менен өзүнүн ишмердуулугун жаңыча түзүп чыгуу. Интернет технологиясы окутуучу предметтин анын профессионалдык ишмердүүлүгүнүн компоненттерин өзөртүүнү талап кылат, мында окутуучунун позициясы чечүүчү ролду аткарат. Учурдагы окутуучу азыркы маалымат технологияларын пайдалануу менен билим алуу жараянынын уюштуруучусу боло алат да, студенттан өздүк билим алуусун жана өздүк ишинин аткарылышына өбөлгө түзө алат.

Дидактиканын принциптери-билим берүүнүн жана тарбиянын максатына ылайык окутуунун мыйзам ченемдүүлүктөрүн пайдалануу усулун мүнөздөөчү дидактикалык категория. Илимдин негизине терең ээ болуу үчүн билимди бекем системалуу тартипте өздөштүрүү керек, улам кийинки илимий жобо мурдагылардын жалпыланган тыянагынан келип чыгып, мурдагы илимий түшүнүктү кийинкилери өнүктүрүүнү олтуруусу зарыл деп [6] белгиленген.

Дистанттык окутууну - окуу процессин уюштуруу катары аныктоого мүмкүн, себеби окутуучу студенттин негизинде өз алдынча окуусуна багытталган окуу программасын ипгеп чыгат, окутуунун мындай шарты студенттин такыр эле окутуудан алыстыгы менен мүнөздөлөт, бирок ошол эле убакта студенттер менен окутуучулар өз ара диалогду телекоммуникация каражатынын жардамы аркылуу аткаруу мүмкүнчүлүгү бар. Дистанттык билим берүү, сапаттуу жогорку билим алуу мүмкүнчүлүгү жок болгон региондордун жашоочуларынын окуусуна шарт түзө алат [8].

Жыйынтыгында, жаңы инновациялык технологияларды пайдаланып билим берүүдө маалыматты

камсыз кылуу, издөө жана электрондук окуу куралдарын өздөштүрүүнү көйгөйлөрдү чечүү шарттарын ачуу жолдору көрсөтүлгөн. Окутуучу-педагог менен окуучулардын жана студенттердин арасында дистанттык окутуу формасында адаттагы билим берүү технологиясына салыштырмалуу келип чыккан маселелерди өздөштүрүүдөгү көйгөйлөр аддыга коюлган.

Адабияттар:

1. Абдылдаев О.Т., Абдылдаев Ч.О., бмурканов Т.А. Дистанттык билим беруунун педагогикалык негиздери. №1, 2011. С.269-271.
2. Абдылдаев О.Т., Бейшеналиева У.У., Токгомамбетов К.И. Жаңы маалыматтык-коммуникациялык билим беруу чөйрөсүнүн шарттарында педагогдордун профессионалдык ишмердуулугун өркүндөтүү боюнча даярдыктарыш анаяздве. №4,2011.С.34-36.
3. Апыш Б., Бабаев Д., Жоробеков Т. Педагогика. 2002. С.188-195.
4. Бейшеналиева У.У., Абдылдаев О.Т. Дистанттык билим берүүдө мультимедиялык лекциялардын комплексин пайдалануунун мүмкүнчүлүгүн жана натыйжалуулугун көрсөтүү. Жур. соц. и гум.науки, № 3-4, 2010. С. 194-196.
5. Полат Е.Г. Курсы дистанционного обучения для преподавателей, студентов и школьников//Школа 2000 концепции, методики, эксперимент под ред. Ю.И. Дика М. Хуторского, М., ИОСОРАО. 1999.
6. Сластенин В. А., Исаев И.В., Мищенко А.И., Шиянов. Педагогика. М.: "Школа-Пресс", 1998. €.492-496.
7. Полат Е.С. Дистанционное обучение: Учебное пособие. -М.: Гуманит. изд. центр ЛАДОС, 1998.
8. Абдылдаев О.Т., Бабаева Н.М., бмурканов Т.А. Дистанттык (аралык) билим беруунун негизги өзгөчөлүктөрү жана артыкчылыктары. Жур. изв.вузов. № 5, 2010. С.268- 270.

Рецензент: к.ф.-м.н., доцент Бейшекеева Г.Ж.